

SZÖG A CSERESZNYE- FÁBAN

Anya a kicsi hátsó kertben állt, mindez régen történt, akkoriban jóval fiatalabb voltam. Ott állt és egy hosszú szöget kalapált a cseresznyefa törzsébe, az emeleti ablakból néztem, tikkasztó, borús augusztusi nap volt, láttam, amint felakasztja a kalapácsot a hosszú szögre, aztán odamegy a deszkapalánkhöz a kert aljába, ott megáll és a távolba nyúló, kopár lapályt bámulja hosszasan, mozdulatlanul. Lementem a lépcsőn, ki a kertbe, nem akartam, hogy ott álldo-gáljon, rossz érzés volt tudni, mit is láthat. Odamentem és megálltam mellette. Megsimította a karomat, felnézett rám és elmosolyodott. Látszott, hogy sírt. Mosolygott és azt mondta: Nem bírom ki, Nicolay. Nem, mondtam. Felsétáltunk a házhoz és bementünk a konyhába, Sam éppen akkor érkezett meg, a melegre panaszkodott, anya odatette

---

KJELL ASKILDSÉNt (szül. 1929) a háború utáni skandináv irodalom megújítójaként tartják számon, a „minimalizmus atyja”, s noha írt két regényt, novellistának tartja magát. 1953-ban jelent meg első kötete, de az áttörést a *Thomas F. utolsó feljegyzései a nagyközön-ség számára* hozta meg, 1983-ban megkapta érte a Kritikusok díját (Kritikerprisen). Ugyanezt a kötetet 2006-ban az utóbbi huszonöt év legjobb norvég művének szavazták meg. Számos díjat elnyert (Aschehoug-díj, Dobloug-díj, Brage-díj stb.), 2009-ben pedig megkapta a legrangosabb skandináv irodalmi elismerést, a Svéd Akadémia Északi Díját. Ugyanabban az évben Nobel-díjra is jelölték. Műveit több mint húsz nyelvre lefordították. Fekete humor, sejtetés, tárgyilagosság, erős társadalomkritika jellemzi írásait. Magyarul megjelent: *A thessaloniki kutyák* (Noran, 2006; Pap Vera-Ágnes ford.). 1996 óta nem ír, akkor jelent meg az utolsó kötete. A *Szög a cseresznyefában* (*Spikeren i kirsebaertreet*) az 1991-es, *Végtelen, pusztá táj c. antológiából* való, késői, kiforrott Askildsen-novella.

a teavizet főni. Az ablakok tárva-nyitva álltak. Sam egy ágyról beszélt anyának, amitől megfájdult a felesége háta, én pedig felmentem a szobába, amit Sam szobájának nevezünk, mert ő volt köztünk a legidősebb, így az első, aki saját életteret kapott. Álltam Sam szobájának a közepén, és vártam, hogy múljon az idő, aztán visszamentem. Sam valami oldalmotorról beszélt. Anya cukrot tett a teába, és csak kavargatta, kavargatta a kiskanállal. Sam egy kék zsebkendővel megtörölte a nyakát, nem bírtam ránézni, azt mondtam anyának, kimegyek dohányt vásárolni, ráérősen sétáltam, de mikor visszaértem, még mindig ott ült. A temetésről beszélt, arról, hogy a lelkész igazán odail-ló szavakat használt. Gondolod? – kérdezte anya. Megkérdeztem Samet, mennyi idős a fia. Rám nézett. Hétéves, felelte, hiszen tudod. Nem válaszoltam, ő egyre csak nézett, anya felállt, és odavitte a bögréket a mosogatóhoz. Akkor iskolába megy, mondtam. Persze, felelte Sam, hétévesen mindenki iskolába megy. Igen, mondtam, tudom. Felálltam, kimentem az előszobába, felmentem a lépcsőkön, bementem Sam szobájába, úgy éreztem, a fejem egy tó fenekén hever. A dohányt betettem a bőröndbe, a bőröndöt lezártam, a kulcsot zsebre vágtam. Nem, mondtam magamban. Kinyitottam a bőröndöt, kivettem a dohányt, a zsebből előhúztam a másik csomagot is, és lementem a konyhába, kezemben a két csomag dohánnyal. Sam már nem beszélt. Anya egy piros kockás konyharuhával az elmosogatott bögréket törölgette. Leültem, a dohányt kivettem az asztalra, sodortam egy cigarettát. Sam rám nézett. Sokáig csendben ültünk, aztán anya dúdolni kezdett. És te, mondta Sam, te elvagy a magad dolgaival. Igen, feleltem. Sosem fogom megérteni, mondta. Felnőtt ember és verseket ír. Úgy értem, mást nem csinál. Ugyan, ugyan, Sam, mondta anya. De ha egyszer nem értem, mondta Sam. Könnyen meglehet, feleltem. Felálltam és kimentem a kertbe. Szűknek éreztem, átmásztam a deszkapalánkon és elindultam a lapályon. Kellő távolságban, de a látóhatáron belül akartam maradni. Nyolcvan, kilencven, talán száz

mért mehettem, aztán megálltam és megfordultam. A ház jobb oldalán kilátszott Sam autójának a fele. A levegő mozdulatlan volt. Szinte semmit nem éreztem. Sokáig álltam, talán negyedóraig, talán még tovább, néztem a házat és az autót, egészen addig, amíg Sam elhajtott, csak az autót láttam, őt magát nem. Rögtön azután anya kijött a kertbe, és amikor láttam, hogy észrevett, elindultam visszafelé. Azt mondta, Samnak muszáj volt mennie, de üdvözlét küldi. Tényleg, feleltem. Mégiscsak a bátyád, mondta anya. Ugyan már, anya, feleltem. Erre megcsóválta a fejét és elmosolyodott. Megkérdeztem, nem akar-e pihenni egy kicsit, és akart. Bementünk. A szoba közepén megtorpant. Kitértette a száját, mintha üvölni akarna, vagy mintha nem kapna levegőt, aztán becsukta, és vékony hangon azt mondta: Nem hiszem, hogy ezen túlteszem magam, Nicolay. Legszívesebben meghalnék. Átöleltem törékeny, hegyes vállát. Anya, mondtam. Legszívesebben meghalnék, ismételte meg. Igen, anya, mondtam. Odavezettem a kanapéhoz, sárt, eligazítottam a lábán a takarót, a szemét összeszorítva hangosan zokogott, leültem a kanapé szélére, néztem a könnyeit és apára gondoltam, arra, hogy mennyire szerethette. A kezemet a mellére tettem, tulajdonképpen tisztában voltam azzal, hogy mit teszek, a szeme szorítása lágyult, de nem nyitotta ki. Ó, Nicolay, mondta. Aludj, anya, feleltem. Nem vettem el a kezem. Egy idő után nyugodtan lélegzett, akkor felálltam, kimentem az előszobába, felmentem a lépcsőkön, bementem Sam szobájába. Szinte öt óráig volt a vonatindulásig, de biztos voltam benne, hogy anya megérti. Bepakoltam a bőröndbe, a fekete öltönyt legfelülre tettem. Úgy éreztem, a fejem valami hatalmas térben kóvályog. Lementem a lépcsőn, ki a házból. Gyalog mentem a vasútállomásig, hosszú volt az út, de jócskán ráértem. Baktattam, és arra gondoltam, anya mennyire szerethette apát, és hogy Sam... anya bizonyára őt is szereti. És azt gondoltam: Nem tesz semmit.

PAP Vera-Ágnes fordítása

PAP VERA-ÁGNES (szül. 1974) Kolozsváron született, Budapesten él. A kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem Filológia Karán végzett angol és norvég irodalom szakon, majd a budapesti Eötvös Lóránd Tudományegyetemen művészettörténet szakot hallgatott. Az Oslói Tudományegyetem ösztöndíjasaként több ízben töltött el hosszabb időszakot a norvég fővárosban, 1997-ben itt szerzett lektori diplomát. Újságíróként dolgozott évekig. A Duna Televízió, majd utódintézménye, az MTVA sajtósa és szerkesztője 2008 óta, nevéhez több ismeretterjesztő dokumentumfilm kötődik. Az utóbbi egy évtizedben számos angol és norvég irodalmi művet fordított magyar nyelvre, többek között Judith C. Brown, Sigrid Undset, Merethe Lindström, Beate Grimrud, Kjell Askildsen és Vladimir Nabokov műveit.

